

DIREKTORATET
FOR BYGGKVALITET

Veiledning om byggesak

§ 11-1. Kvalifikasjonskrav

§ 11-1. Kvalifikasjonskrav

(1) I søknad om sentral og lokal godkjenning for ansvarsrett skal foretaket dokumentere at det har samlede kvalifikasjoner som er tilpasset det omsøkte godkjenningsområdet slik det fremgår av organisasjonsplanen etter § 10-1 første ledd bokstav a, jf. § 1-2 første ledd bokstav e, herunder at det benyttes nødvendige og relevante faglige kvalifikasjoner for å sikre at arbeid innenfor det omsøkte godkjenningsområdet ivaretas i samsvar med krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven.

(2) I søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett skal foretaket vise at det i tiltaket benyttes nødvendige og relevante faglige kvalifikasjoner for å gjennomføre det aktuelle tiltaket på en forsvarlig måte slik at krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven ivaretas, jf. § 10-2 andre ledd. Bestemmelsen kommer ikke til anvendelse ved tildeling av ansvarsrett etter § 9-1 femte ledd, andre og tredje setning.

(3) Kontrollforetak må ha relevante faglige kvalifikasjoner innenfor det omsøkte godkjenningsområdet, dvs. hhv. prosjektering og/eller utførelse i tillegg til kontroll.

Veiledning

Foretak som søker sentral godkjenning må ha en organisasjonsplan som viser at det har samlede kvalifikasjoner i form av utdanning og praksis som er tilpasset godkjenningsområdet. Krav til kvalifikasjoner skal sikre at foretak som påtar seg ansvar i byggesaker er i stand til å gjennomføre prosjektet i samsvar med det bygningstekniske regelverket. Ved lokal godkjenning må foretaket vise at prosjektet vil bli gjennomført med tilstrekkelige faglige kvalifikasjoner. Veiledningen forklarer nærmere om vurderingen av faglige kvalifikasjoner.

Innledning

Etter pbl. §§ 22-1 og 22-3 gis sentral og lokal godkjenning for ansvarsrett til kvalifiserte foretak. Forskriften stiller kvalifikasjonskrav til foretak som søker om å påta seg ansvarsrett.

Kvalifikasjonskravene er i utgangspunktet de samme for sentral og lokal godkjenning, og retter seg mot foretakets organisasjon, system for ivaretagelse av plan- og bygningslovgivningen og de faglige kvalifikasjoner i foretaket, jf. § 9-1 andre ledd. De nærmere krav til foretakets kvalifikasjoner er regulert i byggesaksforskriften kapittel 9, 10 og 11, jf. pbl. § 22-5.

Ved søknad om ansvarsrett der foretaket ikke har sentral godkjenning skal foretaket synliggjøre overfor kommunen at det er i stand til å påta seg oppgaven det søkes om ansvarsrett for i det aktuelle tiltaket, jf. Standard Norge Byggblankett 5159 Vedlegg til søknad om ansvarsrett der foretaket ikke har sentral godkjenning. Opplysningene er utformet på samme måte som ved søknad om sentral godkjenning. Kvalifikasjonskrav som grunnlag for sentral og lokal godkjenning skal sikre at foretak som påtar seg ansvarsrett i byggesaker innehar tilstrekkelige kvalifikasjoner til å forestå oppgaver etter plan- og bygningsloven. Ved søknad om sentral godkjenning må foretak synliggjøre sin organisering som foretak og hvordan det vil organisere arbeid og kvalifikasjoner i tiltakene, jf. Standard Norge blankett 19462 Søknad om sentral godkjenning av foretak.

Kravet til utdanning og praksis i byggesaksforskriften § 11-1 er gjort funksjonsrettet for å tydeliggjøre at det er foretakets samlede faglige kvalifikasjoner som danner grunnlaget for godkjenning. Bakgrunnen for dette er direktivet for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (2005/36/EF) og de konsekvenser dette direktivet medfører.

Kravet i byggesaksforskriften § 11-1 er at foretaket disponerer personell med nødvendige og relevante faglige kvalifikasjoner. Faglige kvalifikasjoner forstås her som formell utdanning og praksis. Ved å innføre funksjonsrettet krav til faglige kvalifikasjoner, gis både den sentrale godkjenningsordningen og de lokale bygningsmyndighetene større fleksibilitet i forhold til å vurdere foretakets kvalifikasjoner. Den nærmere detaljeringen og presiseringen av kvalifikasjonskravene fremgår av denne veiledningen til forskriften.

Til første ledd

For søknad om sentral og lokal godkjenning må det dokumenteres at den formelle utdanningen og praksis er relevant i forhold til det godkjenningsområdet det søkes godkjenning for. Faglige kvalifikasjoner dokumenteres gjennom organisasjonsplanen. Både web-søknad og blanketter krever opplysninger om de ansattes utdanning og praksis i foretaket.

Til andre ledd

Ved søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett må foretakets samlede faglige kvalifikasjoner være relevant i forhold til de oppgaver det søkes ansvarsrett for. Det er ikke tilstrekkelig at sentral godkjenning automatisk legges til grunn ved lokal

godkjenning. Med utgangspunkt i de krav som følger av forskriftens tredje del (Godkjenning og ansvar) må foretaket synliggjøre at det har kvalifikasjoner til å forestå de arbeider som er beskrevet i ansvarsrettsøknaden. Kommunen kan avslå søknaden om ansvarsrett dersom den finner at kvalifikasjonene ikke er til stede i det aktuelle tiltaket. I tillegg må foretaket dokumentere ved egenerklæring at foretakets system for kvalitetssikring er tilpasset det aktuelle tiltaket. Kommunen kan ved tilsyn sjekke om dette stemmer, og at foretakets system er godt nok og er i bruk.

Oppgavene skal utføres av personell med nødvendig bemyndigelse

Det er en klar forutsetning at oppgaver i tiltaket utføres av personell med relevante faglige kvalifikasjoner og som har nødvendig bemyndigelse til å ta beslutninger av betydning for oppfyllelse av krav i plan- og bygningsloven. Med personell menes ikke at foretaket skal vise til personer, men at det skal fremgå av søknaden at foretaket har tilstrekkelig bemanning/stillinger i tiltaket. Kommunen skal altså ikke vurdere personenes kvalifikasjoner, men kan ved tilsyn påse at bemanningen faktisk er oppfylt med kvalifisert personale. Med nødvendig bemyndigelse menes at man har både formell og reell innflytelse på det arbeid som skal utføres. Det formelle vil kunne reguleres av stillingsfullmakt, stillingsinstruks, ansettelsesavtale eller annet, mens den reelle innflytelsen vil avhenge av arbeidssituasjon og av geografisk plassering i forhold til tiltaket. Innen utførelse vil nødvendigvis den geografiske tilhørigheten til tiltaket være svært viktig, bl.a. for å kunne møte på kort varsel dersom kommunen forlanger det. For søkerfunksjonen, og i ennå større grad for prosjekterende, er det fullt mulig å ha formell og reell innflytelse på arbeidet selv om prosjekteringsarbeider skjer helt andre steder enn der tiltaket er plassert. Det forutsettes imidlertid at det skal være enkelt å kommunisere med kommunen.

Som en påminnelse om hvorfor det er viktig å påse at det er foretaket som skal ha tilknytning/nærhet til prosjektet som er nødvendig for at reell faglig styring skal kunne finne sted, vises det til forarbeider til lovendringene i plan- og bygningsloven om godkjenningsordningen, inntatt i Ot.prp. nr. 39 (1993-94). Departementet la der vekt på at det er foretaket og ikke den faglige lederen som skal godkjennes for ansvarsrett:

”En ordning med godkjenning av personer alene vil dessuten lett kunne føre til tilsvarende omgørelser som har funnet sted ved dagens entreprenørlov. Her har man sett tilfeller hvor foretaket har ”leid” autoriserte personer som ikke har hatt en slik stilling i foretaket at de har hatt innflytelse til å påse at de offentlige krav følges.”

Kravet om dokumentasjon av nødvendige og relevante faglige kvalifikasjoner gjelder ikke dersom foretaket har sentral godkjenning og det kun skal tildeles ansvarsrett etter § 9-1 femte ledd, andre og tredje punktum. Når det ikke er krav om lokal godkjenning og det kun søkes om tildeling av ansvarsrett, skal kommunen ikke foreta den forhåndsvurderingen av kvalifikasjoner som gjennomføres i forbindelse med søknad om lokal godkjenning. Dette anses tilstrekkelig ivare tatt gjennom saksbehandlingen i den sentrale godkjenningsordningen.

Kommunen skal imidlertid vurdere om det sentrale godkjenningen er relevant for det omsøkte ansvarsområdet før tildeling av ansvarsrett.

Til tredje ledd

Bestemmelsen viser at kontrollforetak må ha kvalifikasjoner innenfor prosjektering og/eller utførelse i tillegg til kontroll. Det vises også til § 11-2 fjerde ledd som sier at foretak som påtar seg ansvar som ansvarlig kontrollerende må kunne dokumentere at det har personell med relevant praksis fra det omsøkte kontrollområdet, dvs. hhv. prosjektering og/eller utførelse i tillegg til kontroll.

Foretak som søker sentral godkjenning må dokumentere samlede kvalifikasjoner tilpasset det godkjenningsområdet som søkes. Kvalifikasjonene må være relevante for godkjenningsområdet. Dette er et grunnleggende prinsipp i byggesaksforskriften kapittel 11 (Krav til utdanning og praksis). I tillegg til prosjekterings- og/eller utførelseserfaring må det dokumenteres erfaring fra kontroll.

For å sikre framvekst av kontrollforetak må begrepet kontroll ikke tolkes for snevert. Erfaring fra kontroll vil omfatte alle former for ekstern kontroll. Det vesentlige er at foretaket kan vise til erfaring fra kontroll av andres arbeid og bruk av metodikk og system som er sammenlignbart med det som anvendes ved uavhengig kontroll. Byggeledelse, prosjekteringsledelse og lignende ekstern kvalitetsledelse, takstmann mv. vurderes som relevant praksis på linje med erfaring fra uavhengig kontroll.

Nylig etablerte foretak som ikke har opparbeidet seg fartstid innenfor kontroll vil like fullt kunne tilfredsstille kravene ved å vise til ansatte med relevant praksis fra annet kontrollforetak.

Det tidligere ansvarsområdet egenkontroll er erstattet med intern kvalitetssikring. Egenkontroll eller kvalitetssikring vil ikke kvalifisere som relevant praksis fra kontroll.

Vedlegg - Hjelpemiddel for vurdering av fagkompetanse

Som veiledning for vurderingen av faglige kvalifikasjoner kan nedenstående tabell benyttes. Det understrekes imidlertid at tabellene kun er veiledende og kan ikke brukes som rent hjemmelsgrunnlag for å avslå søknad om ansvarsrett.

HISTORISK
VERSJON

§ 11-1 tabell 1

Tiltaksklasse	Funksjon	Utdanningsnivå	Praksis (antall år)
1	Søker	Utdanning som svarer til krav til mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	4
1	Prosjekterende	Utdanning som svarer til krav til mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	4
1	Kontrollerende for prosjektering	Utdanning som svarer til krav til mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	4
1	Utførende	Fagopplæring som svarer til fagprøve hhv. svenneprøve	2
1	Kontrollerende for utføring	Fagopplæring som svarer til fagprøve hhv. svenneprøve	2
2	Søker	Utdanning som svarer til krav til Mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	6
2	Prosjekterende	Utdanning som svarer til det som kreves for eksamen fra ingeniørhøgskole	6
2	Kontrollerende for prosjektering	Utdanning som svarer til det som kreves for eksamen fra ingeniørhøgskole	6
2	Utførende	Utdanning som svarer til krav til mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	3
2	Kontrollerende for utføring	Utdanning som svarer til krav til mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	3
3	Søker	Utdanning på universitetsnivå som sivilingeniør, master i arkitektur eller tilsvarende grad.	8
3	Prosjekterende	Utdanning på universitetsnivå som sivilingeniør, master i arkitektur eller tilsvarende grad	8
3	Kontrollerende for prosjektering	Utdanning på universitetsnivå som sivilingeniør, master i arkitektur eller tilsvarende grad	8
3	Utførende	Utdanning som svarer til det som kreves for eksamen fra ingeniørhøgskole	5
3	Kontrollerende for utføring	Utdanning som svarer til det som kreves for eksamen fra ingeniørhøgskole	5

Utdanningen skal "svare til"

Begrepet "svarer til" er benyttet bevisst for å få frem at det ikke er et absolutt krav om f.eks. fag- eller svennebrev, men foretaket må da sannsynliggjøre at det har utdanning som svarer til dette nivået.

Det vises i den forbindelse til muligheten for å få fag- og svennebrev etter opplæringslova § 3-5:

"Det er mogleg å ta fag- og sveineprøva på grunnlag av allsidig praksis i faget som er 25 prosent lengre enn den fastsette læretida. Fylkeskommunen avgjer om den praksisen kandidaten viser til, kan godkjennast, og kan i særlege tilfelle godkjenne kortare praksis."

I de tilfellene der det ikke er grunnlag for å skrive ut vitnemål eller fag-/svennebrev, kan fylkeskommunen, etter en grundig vurdering av personens realkompetanse, utstede et såkalt kompetansebevis, jf opplæringslova § 4A-3 siste ledd.

Begrepet "svarer til" er også ment å ta hensyn til utdanning fra andre EØS-stater. Etter byggesaksforskriften § 11-4 tredje ledd skal dette likestilles med tilsvarende norsk utdanning. Informasjon om godkjenning av fag- og yrkesutdanning fra utlandet og hvordan man skal gå frem, kan finnes hos www.nokut.no/no/invia/.

Endringshistorikk

01.07.11. Ingress lagt inn. Presisering av kvalifikasjonskrav for kontrollforetak lagt inn under tredje ledd. 01.01.12. Veiledning endret i samsvar med forskriftsendring om enhetlig begrepsbruk (kompetanse erstattet med kvalifikasjoner). Til første ledd: Veiledning endret i samsvar med forskriftsendring om at første ledd også omfatter lokal godkjenning. Til fjerde ledd: Veiledning endret i samsvar med forskriftsendring om kvalifikasjonskrav for kontrollforetak. I tillegg redaksjonelle endringer. 30.03.12. Henvisning til ikrafttreden for kontrollreglene i veiledning til tredje ledd tatt ut. 01.01.13. Veiledning til andre ledd endret i samsvar med forskriftsendring.